

Etnomuzikologija u „Sv. Ceciliji“

Milovan Gavazzi, Zagreb

Svi prilozi bilo kakva etnomuzikološkoga značenja (o »narodnoj«, »pučkoj« glazbi, »glazbenom folkloru« i sl.) nastoje se ovdje prikazati koliko je moguće sređeno okupljeni po značenju, tematici ili namjeni.

U prvim godištim Sv. *Cecilije* (1877, 1878, 1883, 1884) nema još priloga s ovoga područja, ako se izuzme članak *O pjesmama koje puk u sboru pjeva* (tečaj III — 1883) s opravdanjem održavanja nekih vrlo omiljenih crkvenih popijevaka ako i jesu »umjetnoga« podrijetla — a i s apelom, već tada, da orguljaši šalju Sv. *Ceciliji* zapisane ovakve »pučke crkvene sborove«.

Etnomuzikološki prilozi nisu doduše brojni ni u daljnim godištim poslije uspješno oživljenoga izdavanja Sv. *Cecilije* nakon nekih 25 godina prekida (od I. godišta 1907. g. dalje). Ali su već vrlo značajni: obrađuju mnogostrano muzički najrazličnije tradicijske (narodne) tvorbe različitih narodâ ili regionalnih etničkih ogranaka južnih Slavena.

U prvim godištim nakon obnove može se zabilježiti prilog *Naša pučka crkvena pjesma* (P. Vudy — I, 1907), gdje autor upozorava na nepodobne slučajeve, kad se napjevi nekih dobro poznatih narodnih popijevaka svjetovnoga značaja pjevaju kao crkvene popijevke s nabožnim tekstovima — npr. napjev poznate *Poleg navade stare ili Sa suzama orosila Mara*, koje prepoznaje u nekim crkvenim pučkim popijevkama, koje se pojavljuju i mnogo se šire. Kao da se ponavlja davno zbivanje, kad su se nastojale istisnuti iz tradicijskih narodnih popjevaka »pogane, lotrene i nečiszte popevke« (Krajačević — Petretić 1644, 1651) tako da se njihovim u narodu dobro znanim napjevima daju pravi nabožni, često ad hoc spjevani ili na hrvatsko-kajkavski prevedeni tekstovi. A ovdje evo preko 250 godina kasnije recidiva — samo što autor udara upravo na napjeve, obrazloženo, i tim ide još dalje od onih nastojanja u 17. stoljeću. — Izrazitiji je etnomuzikološki značaj priloga *O hrvatskoj pučkoj crkvenoj pjesmi* (V. Žganec — V, 1911), gdje se prikazuje narodni izvor melodija nekih crkvenih popijevaka (a autor drži da su »narodnoga« podrijetla bile i melodije crkvenih popijevaka još u počecima kršćanstva).¹⁾ Zamalo se ponovno javlja isti autor prilogom *o problemima Harmonizacije pučkih popjevaka* (V. Žganec — VIII, 1914), iza kojega uskoro slijedi i dalji jedan *o Poteškočama ritmizacije pučkih melodija* (F. Dugan — X, 1916). Tim je za ono vrijeme iscrpena u Sv. C. tematika odnosa glazbenika prema tradicijskim nabožnim popijevkama pri njihovoj obradbi.

I kao da otada počinju prilozi s drugim, novim etnomuzikološkim sadržajima, koji bi se zbog preglednosti mogli okupiti u nekoliko tematskih grupa obzirom na značenje, sadržaj i namjenu: teorijski muzikološki obzirom na »narodnu« (»pučku«) tradicijsku melodiku; izvorno informativni o narodnoj glazbi s različnih strana; analitički i poredbeno etnomuzikološki (s podgrupom o narodnim glazbalima) pa brojni prikazi, referati, ocjene etnomuzikoloških izdanja i radova (koliko nisu samo navodi natpisa i sadržaja).

Među priložima analitičkoga i poredbenoga značaja i onima izvornim informativnim (faktografskim) teško je postaviti neku jasniju granicu pa se mogu ogledati dijelom ujedno a katkada sadrže i oboje. Dva takva iznose neki od njih uz komentare autora pa i prigodne poredbe s melodikom izvan obrađivanoga geografskog područja: melodičko blago Makedonije (K. Manojlović — XXI, 1927. i L. Kuba — XIX, 1925), gdje se u prvom nastoje utvrditi kao glavne značajke makedonske melodike povišene sekunde, neke ljestvice različite od temperiranih dur i mol-ljestvica, vrlo mnogo vrsna poliritmika pa kantski dvopjevi, čemu autor za potvrdu navodi tridesetak melodija iz svojih zapisa; drugi autor također nastoji uočiti sve značajke te melodike, i to ponešto neobično, ali za poznavaoca južnoslavenske melodike kao što je Kuba, razumljivo: s negativne strane, u poredbi s melodikom drugih etnomuzikoloških areala, jer tu se nalazi: 1. višeglasnoga (homofonoga) pjevanja, 2. »kromatsko-sekundnih« dvoglasja (kao po dinarskom arealu i dalje od njega) ili »kromatsko-tercnoga (i sekstnoga)« dvoglasja kao u Istri — niti 3. većih razlika u pjevačkoj tehnici kao drugdje (po Crnoj Gori, »Dalmaciji«, »južnoj Hrvatskoj« — način »ojkanja«) i napokon jednu makedonsku (i bugarsku) osebujnost, neke vrste »legata-staccata« (na istom tonu melodije); prikazuje tu i makedonska narodna glazbala redom (značajno bez tambura i epskih gusala, kojima ne nalazi traga), ali ne svagdje ispravno (koliko tome nije krivnja na prijevodu sa češkoga) no dobro, upravo zorno stiliziranim opisima načina svirke (i pratnje); dosta se opširno bavi ljestvicama (napose jednom, označenom kao »orientalna«), ritmičkim značajkama i načinima izvođenja — a koristi svaku priliku, da izrazi svoje vlastiti misli o koječemu, dojmove i zamjerke. Ovamo pristaju i dva priloga o popijevkama gradišćanskih Hrvata (J. Barlè — XI, 1917. i ponovno posebno o božićnima — XVII, 1923) navodeći iz već objavljenih zbirki značajnije primjere i tekstova i napjeva (sa zacijelo najznačajnijim primjerom pripjeva *Na mladom leti veselimo se* — trikralske gradišćanske popijevke); ne propušta da zabilježi i paralele nekima od njih u narodu u staroj domovini ili u *Cithari octochoridi*. — Prilog o značajkama narodne popijevke

1. Drugi takav sličan s natpisom *O pučkoj crkvenoj pjesmi* nije etnomuzikološkoga značenja, nego daje tek sugestije, kakvi da budu stihovi tekstova nabožnih popijevaka da se mogu usklađeno složiti s napjevima.

otoka Raba (B. Širola — XXII, 1928) pripisuje im (osim sela Lopar) malen ambitus (blizu nekom uzvišenom recitativu — napose kod liturgijskoga pjevanja), zatim često teško razgovjetnu ritmiku s nekim osebnim sazvučjem kod pjevanja »rozarija«. — Značajkama međimurske melodike, u ono vrijeme upravo kao otkrivene, bave se zapažanja autora domroca (V. Žganca — XIII, 1919), i već tu s nagoviještenim njezinim značajkama tonaliteta (po autoru »naturalnih« = »starogrčkih«), oblikâ melodijâ, mađarskih elemenata i napose tada novih procesa u vezi s ovim posljednjima; posebno komentira pripoćenih 10 božićnih popijevaka, koje je pobilježio, pa navodi već poznate takve iz rukopisnih izvora ili iz kantuala pa i *Cithare octochorde* (a za neke tekstove odaje i njihova pjesnika — D. Domjanića).

Nekoliko je priloga namijenjeno upoznavanju i pronalaženju izvorno narodnih napjeva u tri izdanja hrvatskoga kantuala *Cithare octochorde* (1701, 1723, 1757) s primijenjenim nabožnim (crkvenim) tekstovima (M. Gavazzi — XIII, 1919, XIV, 1920; V. Žganec — XIV, 1920). Tu je uočeno, da je takvih melodija narodnoga (seljačkog) podrijetla više nego se dotad slutilo — a objašnjivo, kad se uzme na um, kako je uporno bilo nastojanje crkve (jamačno naročito i crkvenih glazbenika) još od više nego pola stoljeća prije prvoga izdanja *Cithare* (v. gore rečeno o tome).

Ovom tematskom skupu pripada i nekoliko manjih priloga o nekim pojedinačnim popijevkama: o poznatoj (ne samo međimurskoj) *Tu za len, tu za len* (J. Barlè — XIII, 1919) s uočenom srodnom češkom popijevkom i mogućošću iskonskoga srodstva i davnoga podrijetla; o *Narodi se kralj nebeski* (M. Gavazzi — XVI, 1922) s nagoviještenim njezinim melodijskim mijenama tijekom prošlosti.

Posebno je poučan niz priloga teorijsko-muzikološkoga značaja o tzv. »istorijskoj ljestvici«. S jedne strane nastoji za tu »ljestvicu« održati shvaćanje da se doista radi o ljestvici (opće glazbene teorije) i interpretirati njezine u suvislom nizu nanizane tonove u duhu klasične glazbene teorije tim da je to upravo frigijska ljestvica, no ne samo s jednom nego s tri alterirane stupke (mjesto h—b, mjesto a—as, mjesto d—es ili dis — kako to zastupa autor ovakva tumačenja — V. Žganec — XV, 1921); pri tome ne samo da se utječe većem broju kompromisa alteracijama da se postigne željeni pravilni niz frigijske ljestvice, nego se još naglašava, da se melodija, uzeta za primjer iz zbirke M. Brajše—Rašana, doduše »kreće samo u prvom pentatonu, što nas ne smeta, da si mi ljestvicu ne bi smjeli popuniti do oktave«.

Idući se prilog ovoj diskusiji (S. Prepek — XVII, 1923) nadovezuje na prediduću zastupajući u skladu s B. Širolom stajalište, da se ne valja neki tonski niz neke narodne melodije »dopunjati« do potpune 7-tonske ljestvice, kad se radi — kao ovdje — o navije 6, češće 5 ili 4 tona melodije; ovaj autor daje svoja tumačenja tonskoga sastava, intervala i »tercnih« pomaka istarske melodike, a ta tumačenja koristi za sugestije kako bi se (dvoglasne) istarske melodije harmonijski dopunjale. Ovoj su temi i diskusiji namijenjena i dalja dva priloga (istoga autora, I. Matelić Ronjgova — XIX, 1925 i XX, 1926). U prvom od tih priloga — osim patriotskih nota — nastoji kao rođeni Istranin i iskusan poznavatelj tamošnje melodike utvrditi njezine značajke: U prvom redu da je ima dvije različite vrste — jedna u temperiranim ljestvicama i druga u »istarskom« tonalitetu, zatim da je svagda dvoglasna (redovno baš samo

dvoje pjevača). Ali obje one vrste i on objašnjava kao frigijsku ljestvicu i tim ih svjesno uklapa u sistem klasičnih ljestvica. Odrešito zagovara netemperirane (»naturalne«) tonove odnosno intervale svoga drugoga tipa (B) — utječući se na kraju četvrttonskoj glazbi, koja bi mogla tek vjerno reproducirati takve melodije. Podugo se bavi mogućim načinom njihova notalnoga bilježenja, kompromisno s temperiranim sustavom. To mu pomaže i u daljem koraku: za svrhe harmonizacije ovakvih melodija, čim im se dakako nameće kalup punih ljestvica frigijske (i dorske). Priznaje ipak na kraju, da ni ovim izlaganjima nije riješio pravu suštinu »istarske« ljestvice. I u nastavku svojih priloga priznaje nazor drugih naših stručnjaka, da je to »muzika sui generis«, ali neće ostati samo kod te spoznaje, nego nastoji zbog praktičnih razloga (potrebe harmonizacija i približavanja uhu izvođača i slušalaca, odgojenih u temperiranim ljestvicama uobičajene glazbene teorije i prakse) postići kompromis pomoću snižene 6. stupke i tim postignute harmonijske dur-ljestvice. Objasnjava to s više odabranih i analiziranih primjera, među tima i nekih Kuhačevih s njegovom očitom natogom na temperirane ljestvice i time nevjerno, a to očividno pokazano tonskim snimkama autora. I inače slijedi on glazbeno korektno zapise pjevanja pravih »pučana« (za razliku od drugih zapisivača, npr. R. Tačlika u Baški). Na kraju utvrđuje svoj nazor o »istarskoj ljestvici« iz predidućih priloga.²⁾

Istoj tematici pridružuje se još jedan prilog — o ljestvicama hrvatskih popijevaka Međimurja (V. Žganec — nove serije 1. svez., 1946): usmjereno po obilgatnom glazbenom teorijskom sustavu nalazi ih tu 5 vrsta: »ljestvicu male terce« (bez srednjega prolaznog tona), »ljestvicu male terce sa srednjim prolaznim tonom«, »ljestvicu pentatonskog piknona«, nekoliko »tetratonskih ljestvica« (s 3 podvrste) i niz »pentatonskih ljestvica« (»čistu pentatonsku«, »suženu pentatonsku« i »proširenu pentatonsku ljestvicu« — služeći se pri tome kad je to zgodno pomoću, koju omogućuju pentatonski piknon i preprehodni tonovi pien).

Ovamo pripada i rad, koji nastoji pokazati pentatoniku u bosansko-hercegovačkoj melodici (B. Marić — XXXII, 1938) kao značajno zastupanu u toj melodici; poziva se pri tome i na dotadašnju stručnu muzikološku literaturu o ljestvicama i tonalitetima za potporu svojim interpretacijama primjerâ odabranih iz poznate objelodanjene zbirke L. Kube — a ne bez nategâ dodatnim pomoćnim tonovima (kojih u samim melodijama nema), napose u grupi, koju obilježava skupnim nazivom »pentatonizmi« (dok su ostalo napjevi anhemitonske pentatonike).

U red etnomuzikoloških priloga u *Sv. Ceciliji* ide i nekoliko takvih, koji se ne bi mogli označiti samo kao puki referati, ako se to i može slutiti po njihovim natpisima, ali su u stvari više etnomuzikološke rasprave u vezi s nekim objelodanjenim djelima ili raspravama, pisane od naših prvih stručnjaka muzikologa. Jedno je od toga djelo M. Bajuka *Mera v slovenski narodni pesmi* (Ljubljana 1928), gdje je autor savjesno pretresao, promijenio ili dotjerao (ili potvrdio) mjeru (ritmizaciju odnosno menzuriranje) vrlo brojnih slovenskih narodnih napjeva iz niza objelodanjenih zbiraka); prikaz toga djela (F. Dugan — XXIII, 1929) nije samo prikaz nego opsežna rasprava o dva dijela njegova — o jednom traktatu o

2. Da se čitava ova diskusija zametnula, jedan je povod dao bez sumnje članak B. Širole u *Savremeniku* 1919. g. br. 11. i 12. o istarskoj narodnoj melodici a još prije toga kratak osvrt na ovu »zagonetnu ljestvicu« o. I. Radića u *Sv. Ceciliji* VIII, 1914.

metrici (u klasičnom smislu metrike), o ritmici, melodijskom menzuriranju uopće i o drugom, kritičkom dijelu s mnogo referentovih prijedloga za preinake, dotjeranja pojedinih cijelih obrađenih melodija ili samo njihovih dijelova (taktova, fraza i sl.) u svemu za blizu 40 napjeva. — Drugo je sličnoga značaja rad, ujedno objava *Studije o glasbenoj folklori na Belokranjskem* S. Vurnika (*Etnograf* IV — Ljubljana 1930—1931). Isti naš stručnjak (F. Dugan — XXV, 1931) dosta iscrpno objavljuje sadržinu te rasprave i rezultate odnosno naziranje Vurnika o pojedinim napjevima, ne slaže se s nekim shvaćanjima autora ili njegovih izvora pa iznosi svoje prijedloge notnih preinaka, popravljajući i neke manje omaške ali ostaje i sam s Vurnikom pred nekim neriješenim pitanjima belokranjske melodike. Zamjera mu tezu, da su neke tamošnje melodije (pa i zajedno s tekstom) prenesene (presađene) iz susjedne Hrvatske nego očite sličnosti svodi na normalne međuetničke dodire i stalno prelijevanje (kao i mnogih drugih etnografskih elemenata) preko granice slovensko-hrvatske. Pri tome i ne nagoviješta činjenicu, da su tu i posljedice starih doseljavanja dobrog dijela Belokranjaca iz dinarskoga prostora s cijelom tadašnjom njihovom etnografskom (folklorском) baštinom, koja se staložila i dugo uporno (dijelom do danas) tamo održala.

Značajni su i nekolicina priloga o narodnim glazbalima: osim jednoga o starim hebrejskim instrumentima (P. Vlašić — XVI, 1922) tu je pregled srpskih dječjih glazbala (VI. R. Đorđević — XXII, 1928), ri-jedak kraj nešto podataka i o ovakvima kod Kuhača i još po kojega potonjega autora; prilog dopunskoga značenja o jadranskoj liri (M. Gavazzi — XXV, 1931), kojim se u to vrijeme, pa i poslije, nižu nekoliko priloga o ovom instrumentu (na Jadranu pa u Makedoniji i Bugarskoj), predmetu različitih nazora o njegovu podrijetlu kod nekih južnih Slavena; rije-dak, gotovo osamljen je prikaz narodnih glazbala ce-tinske (sinjske) krajine (I. Ocvirk — XVII, 1923), koji bi bio još korisniji da je u opisima svagdje toč-niji i potpuniji i bez nekih omašaka. Dva rada o nekim našim aerofonima — jedan o sviralicama od svježih kore drveta i drugi o sopilama i zurlama (B. Širole) predmet su temeljitijega osvrta s dopunama različitih navoda i nekim znatnijim popravcima (M. Gavazzi — XXVII, 1933); autor radova uga sve to ne samo nastavlja rad F. Ks. Kuhača nego za u mnogočemu nadmašuje proširujući poznavanje tih glaz-bala, njihova rasprostranjenja, sastava, izradbe i po-jedinosti na njima, narodne nomenklature, ugođaja, načina svirke pa prstomete itd. Još je opširniji takav osvrt (M. Gavazzi — XXXI, 1937) na dva opsež-na i vrlo značajna djela o aerofonima s udarnim je-zičkom: B. Širole *Sviralj s udarnim jezičkom* (Zagreb 1937) D. Bartha *A jánoshidai avarkori ketőssíp* (Avarske diple iz Jánoshida — Budapest 1934); ni o-vo nije samo opširna objava ovih djela nego pretres cjelokupne njihove sadržine, osvrt na mnoge podat-ke u njima s kritičkim primjedbama ili važnijim do-punama, napose u vezi s djelom D. Barthe, pa je ta-ko donekle i proširen sadržaj njihov, upotpunjena navedena literatura. — Ovamo se reda i prikaz glaz-bala u Bernarda Parentina, rođena Istranina, slikara 15. stoljeća (B. Širola — XXVII, 1933).

U nekim godištima Sv. Cecilije nalazi se i nekoli-ko članaka više općekulturnoga značenja i sadržaja nego upravo etnomuzikološkoga, ali kako graniče s etnomuzikologijom i bave se narodnim popijevkama, ima razloga ovdje im dati mjesto. Tako L. Kuba u dva priloga »*Narodna pjesma* — XVII, 1923. i »*Pučka*

pjesma, glazba i ples i važnost njihova za život na-rodni« — XXIII, 1929) njemu svojstvenim stilom iz-nosi i varira svoje nazore, naglašavajući u prvom od tih priloga osobito anonimnost postanka narodnih popijevaka kao djela »kulture analfabetizma« (kako on to svojim izrazom kaže) pa da taj prilog završi te-zom da je »narodna pjesma« »živo biće«; tako i u drugom članku zastupa nazor da »Pučka pjesma«, od-ređena da zadovolji svoga autora, svoga pjevača, prava je »umjetnost radi umjetnosti«, dok je umjet-na pjesma određena za slušače, bez kojih propada zajedno sa svojim tvorcem. Pučka pjesma obrnuto ne traži slušača, što više ona pred njim bježi i išče-zava... Pučka je pjesma u svom prvobitnom stanju kao plašljivo ptiče«. Kao da tu iz Kube govori nešto kao u Ante Radića o bitnoj razlici između »pučke kul-ture« — kako ih Kuba naziva i razlikuje u tom pri-logu »puk« i »civilizovan svijet«. Na kraju svoga ma-log traktata (održana u Rimu kao predavanje) daje i svoju koncepciju obilježjâ tradicijske (narodne, pu-čke) popijevke, sažetu u 11 točaka — dijelom vrlo poučnih, pače još u današnje vrijeme. Ovaj je mali traktat nadovezao na svoje jedno pređašnje predava-nje o slavenskom plesu (pa nešto iz njega i prenosi ovamo) i u kićenom stilu s biranim izrazima nastoji izraziti svoj umjetnički, manje više priprosto intonirani credo ne samo o narodnom plesu nego i o narodnoj popijevci, za koju i uz pomoć citata nekih slavenskih popijevaka konačno bez dvoumice, auto-ritativno određuje »Pučka pjesma dakle predstavlja analfabetsku kulturu.« Oba su priloga L. Kube puna nečega, što bi se moglo nazvati Kubinom (i ne samo njegovom) »biologijom narodne popijevke«, s kojom se suočavao i doživljavao je čitavog svoga vijeka pa je i ovdje ilustrira značajnim slučajevima svojih do-življaja i dojmova sa mnogobrojnih pohoda seljaci-ma različitih slavenskih naroda u potrazi za njihovi-m poetskim i glazbenim blagom.

K ovome se može svrstati i prilog o koruškim narodnim popijevkama (O. Dev — XXVII, 1933), gdje autor najprije daje svoju diobu tekstova koruških popijevaka u 3 grupe da na to nadoveže, kako je s vrstanjem melodija drukčije (ali ga u ovom prilogu dalje ne izlaže). Samo kao najstarije, »prastare«, ho-će da obilježi melodije u molu, a nalazi ih malo sa-čuvanih — takva bi bila poznata i rasprostranjena melodija popijevke *Ta zvezda ta je izešla* (u Sv. Ce-ciliji u nekoliko priloga obrađivana). U tom dosta nesustavno pisanom članku bavi se autor više teksto-vima koruških popijevaka, pače nešto i plesovima pa sabiračima i izdanjima (tu su i H. Neckheima zbirka doista koruških pa i slovenskih popijevaka kao i ta-kvi objelodanjeni zapisi F. Ks. Kuhača i drugih), ako i ne uvijek dovoljno kritično, pače nedosljedno (npr. o napjevima u molu).

U ovaj red raspravljajanja, napose onakvih kao u L. Kube, ide i prilog o »narodnoj pučkoj glazbi« i »nacionalnoj glazbi«, o shvaćanju njihova odnosa — gotovo kao domaći preteča suvremenih oživljenih raspravljajanja o »tradicijskom«, »narodnom« u etnolo-ško-folklorском smislu i o »nacionalnom« u svim granama života i kulture narodâ (M. Grđan — XXXVII, 1943), o shvaćanju odnosa te jedne i druge vrste tradicija s tim da »U svom osnovnom obliku nacionalna se glazba (glazba kao nešto specifično za cijelu neku naciju) nalazi u pučkoj popijevci« i »Radi toga se pučka popijevka smatra izvorom nacionalne glazbe« pa s tim u vezi autorove opomene, kako se može griješiti harmonizacijama i napose daljim za-hvatima obradbe izvorno narodne glazbe.

Brojni su, pače u nekim godištima *Sv. Cecilije* vrlo brojni, prikazi različitih domaćih i stranih izdanja ili radova etnomuzikološkoga značenja, među tima i takvi s kritičkim osvrtima. Kako je o referatima o glazbenoj literaturi ovom prilikom predviđen zaseban prikaz, dovoljno je ovdje sumarno prikazati neke takve, tematski povezane ili obzirom na tadašnju njihovu naročitu aktualnost. Takav je jedan graničnoga etnomuzikološkoga značenja o provedbenoj znanosti o glazbi u vezi s literaturom o tome (B. Širola — XVIII, 1924), o djelu R. Lacha o povijesti melodije (B. Širola — XII, 1918), o radu B. Širole o problemima našega glazbenog folklor (M. Gavazzi — XXIV, 1930); u prikazu jednoga članka o bosansko-hercegovačkoj narodnoj glazbi kritički se ispravljaju neke pogrešne pojedinosti stvarne i jezične (M. Gavazzi — XVI, 1922). Posebno bi zavrijedilo spomenuti referate o nekim značajnijim stranim izdanjima: bosansko-hercegovačke narodne melodike L. Kube (M. Gavazzi — XXII, 1928), hrvatskoga »otoka« u Slovačkoj A. Václavika (M. Gavazzi — XXIII, 1929), bugarske narodne glazbe L. Kube (M. Gavazzi — XXIV, 1930), slavenske »pučke« popijevke općenito H. Möllera (B. Širola — XXII, 1928), izdanja međimurskih popijevaka V. Žganca (F. Dugan — X, 1916), traktata o »istarsko-dalmatinskoj melodici popijevaka (kako je on imenuje i obuhvaća) L. Kube (B. Širola — XVI, 1922) pa izdanja za vrijeme I. svjetskog rata (notalno i tonski) zastupljenih napjeva ugro-finskih narodâ R. Lacha (B. Širola — XIII, 1919).

Tako je *Sv. Cecilija*, napose u vremenu po završetku I. svjetskog rata, širom otvorila svoje stranice i glazbenom blagu narodne tradicije objelodanjivanjem rasprava, diskusija, kritičkih pretresa pa osvrta i prikaza značajnijih domaćih i inozemnih radova ili izdanja etnomuzikološkoga značenja i tim uvelike na domaćem tlu zadužila etnomuzikološku disciplinu u gotovo svim njezinim granama.

ETHNOMUSIKOLOGIE IN DER »SV. CECILIJA«

Zusammenfassung

Der Verf. zeigt den Anteil der Musikethnologie in der Zeitschrift von ihren Anfängen bis zu den letzten Heften. Nach dem Wesen des Inhalts versucht er die Beiträge, zusammengefasst in Gruppen, zu besprechen.

Beiträge **allgemein ethnomusikologischen Charakters** gibt es nur wenige, und zwar verschiedene nach Inhalt und Richtung: einer davon handelt über das Verhältnis »Volksmusik« — »Nationalmusik«, die übrigen über verschiedene Aspekte oder Probleme der südslawischen Volksmusik (über die Pentatonik der bosnisch-herzegowinischen

Volksweisen, über die Schwierigkeiten der Rhythmisierung der Volksmelodien sowie über die Harmonisierung derselben. Sie sind alle weitgehend aufschlussreich für die Ethnomusikologie Südosteuropas.

Eine besonders aufschlussreiche Gruppe von Beiträgen bilden vier von ihnen, die eine Diskussion über die sog. »istrische« Tonleiter mit verschiedenartigen Auffassungen derselben darstellen (von derjenigen im geltenden klassischen Sinne der Musiktheorie bis zu einer von jedem Tonleitersystem absehenden und nur den engen Tonumfang berücksichtigenden Auffassung); dazu gesellt sich ein Artikel über die Tonleiter der Melodien aus Međimurje.

Weitaus am zahlreichsten sind die Abhandlungen und Beiträge über verschiedene ethnomusikologische Themen: zwei solche über die Bedeutung des Volksliedes für das Volksleben, weiter über kroatische und übrige südslawische Volksmusik: zwei davon über die Merkmale der Volksmusik Mazedoniens, zwei weitere über Volksweisen der burgenländischer Kroaten, der Kroaten in Međimurje (Murinsel), weiter über Volksmusik der kärntner Slovenen und jener in der Bela Krajina (Weisskrain) sowie auf der Insel Rab. Im Rahmen dieser Gruppe sind auch die Beiträge über bestimmte Merkmale der Volksmusik der Südslawen im allgemeinen zu nennen — über die Ansichten eines Musikethnologen über Takteinteilung und Rhythmisierung slovenischer Volksmelodien, über vermutliche Spuren des kroatischen Choralen in der Volksmelodik. Ein ausführlicher Beitrag und eine Beilage sind dem Erschliessen der ursprünglichen (weltlichen) Volksmelodien im kroatischen Kantual *Cithara octochorda* des 18. Jhdts gewidmet.

Eine Sondergruppe bilden die Beiträge über **Volksmusikinstrumente**. Abgesehen von zwei Artikeln über hebräische Musikinstrumente und bei Parentino besprochenen Instrumente befassen sich alle übrigen mit den Instrumenten Südosteuropas mit serbischen Kinderinstrumenten, mit Instrumenten des innerdalmatinischen Flussgebietes der Cetina, mit der 3-seitigen Geigenart *lir(ica)* an der Adria sowie, in einer ausführlichen Besprechung, mit den Instrumenten mit aufschlagener Zunge. Es gibt einen Bericht über oboenartige Instrumente sowie über elementare aus Rinde hergestellte Pfeifen, alles von dem selben Verfasser.

Der Schriftleiter der Zeitschrift hat stets dafür gesorgt, dass neue ethnomusikologische **Literatur** rechtzeitig von Fachleuten besprochen wird — vor allem freilich, die kroatischen, südslawischen, südosteuropäischen sowie fremde Neuerscheinungen. Da sind die Besprechungen der Ausgaben finisch-ugrischer, altdeutscher, allgemein slavischer (auch Kinderspiellieder) Volksmusik zu nennen, weiter Artikel über bulgarische, bosnisch-herzegowinische, slovenische, kroatische Volksmusik (darunter auch über die Musik der kroatischen Kolonien in der Slowakei, Musik aus Međimurje, sowie über »istrisch-dalmatinische« Musik; zuletzt die Besprechungen von Werken über vergleichende Musikologie (einschliesslich Ethnomusikologie) sowie über musikethnologischen Probleme der Südslawen.

Somit stellt der Anteil der Ethnomusikologie in der Zeitschrift eine beträchtliche Quantität von Abhandlungen, Beiträgen, Notizen und Besprechungen dar. Dieser Anteil war zwar bis zur Zeit des ersten Weltkrieges gering, wuchs aber dann immer mehr und bedeutungsvoller an.